

Wat we leren van een bijzonder seizoen cultuureducatie

De laatste maanden van het cultuureducatie seizoen 2019-2020 zullen we niet snel vergeten. Van de ene op andere dag sloten scholen en werden (vrijwel) alle cultuuractiviteiten gecancelled. Er waren veel vragen over onder andere betalingen van zzp'ers, protocollen bij het openen van de scholen en online aanbod.

De voorbereiding voor het nieuwe seizoen liep ook anders dan gewoonlijk: Waar moest rekening mee worden gehouden? Konden alle programma's ongewijzigd blijven en zouden scholen wel boeken met zoveel onzekerheid?

We hebben in de afgelopen tijd ervaren hoe belangrijk het is voor bemiddelaars/regisseurs om het wiel niet zelf te hoeven uitvinden en kennis te kunnen delen met collega's in het land. Daarom spraken we met een aantal van onze klanten over hun ervaringen, leermomenten en vooruitblik naar het aankomend seizoen. Tanja Kerkvliet van Scholen in de Kunst, Janine Elsinga van ICO-Kunstencentrum, Karen Jong van Cultuur & School Utrecht, Gerda Wessels van Cultuurschakel en Marianne Boel van KCR delen hun ervaringen.

Meteen in de actie: hoe regie voeren op de verschillende belangen

Gemeenschappelijk bij alle bemiddelaars is dat ze meteen in de actie zijn gegaan: de eerste focus lag op het annuleren van de activiteiten voor scholen en vakdocenten en de afstemming hierover met de aanbieders. Voor enkele bemiddelaars betekende het ook dat ze moesten besluiten over de financiële afwikkeling. Zij ontvangen het geld van de scholen waar bij andere bemiddelaars het geld van scholen rechtstreeks naar de aanbieders gaat.

Janine: *"We hebben als ICO-Kunstencentrum direct de vakdocenten laten weten dat ze werden doorbetaald voor de eerste weken, dat betekende voor hen meteen een stukje zekerheid. Pas daarna hebben we met de scholen afgestemd over de financiële afwikkeling".* In sommige steden, zoals in Den Haag en Rotterdam, hebben wethouders een dringende oproep aan schoolbesturen gedaan om de gecancelde activiteiten wel te betalen, zodat

aanbieders op hun beurt de vakdocenten konden uitbetalen. *“Daarover hebben we als Cultuurschakel meteen contact gehad met de wethouders, met het verzoek de subsidies niet in te trekken zodat scholen ook eerder de aanbieders zullen betalen”, aldus Gerda. Ook in Utrecht speelde het gemeentebestuur er goed op in. Karen: “subsidies voor scholen zijn door de gemeente voor vier jaar gegeven in plaats van per jaar; dat geeft meer rust voor scholen en aanbieders”*

Ook andere bemiddelaars hebben zich hard gemaakt voor kunstvakdocenten. Tanja: *“Scholen zijn financieel eigenaar en het was de vraag of zij in deze situatie van overmacht de zouden doorbetalen voor geannuleerde activiteiten. Dit heeft natuurlijk veel consequenties voor met name de ZZP-ers. We hebben toen contact opgenomen met het fonds, schoolbesturen en gemeentes en ons hard gemaakt om in ieder geval de eerste fase door te betalen aan de ZZP-ers, iedereen was daar gelukkig toe bereid”*

Hoe (onder)houd je contact met scholen die in lockdown zijn?

“Toen de scholen net waren gesloten en leerkrachten bezig waren met de lessen online aan te bieden, lag de prioriteit vooral op de zaakvakken merkten we” zegt Janine. Alle bemiddelaars hebben op een bepaalde manier contact gezocht met de scholen; ofwel telefonisch, via een uitgebreide enquête of

raadpleging. Marianne: *“We hebben al onze ‘warme scholen’ gebeld om te weten waar ze behoefte aan hadden.”*

Toen de online lessen rekenen en taal eenmaal een ‘ritme’ hadden, merkten bemiddelaars ook dat scholen meer openstonden voor digitale cultuuractiviteiten. Scholen hebben wel aangegeven dat er zoveel digitaal aanbod op verschillende plekken beschikbaar was, dat het ook moeilijk kiezen was wat echt zou passen. Tanja: *“Scholen gaven aan dat zij met digitale kunstlessen niet alle kinderen bereikten. Dat is zonde van de moeite en de financiële middelen die daar tegenover staan. Zij gaven er dan de voorkeur aan om de middelen over te hevelen naar volgend seizoen zodat álle kinderen gebruik konden maken van de ‘live/fysieke’ kunstlessen. Vandaar dat een website als verzamelplek van cultureel aanbod nu een geschikte oplossing bood. Ouders en leerkrachten konden dan, wanneer het hen uitkwam, daar gebruik van maken.”*

Karen : *“we hebben een uitgebreide enquête gehouden om behoeften te peilen en in onze nieuwsbrief de initiatieven in Utrecht voor Coronatijd gebundeld voor de scholen, zodat ze 1 plek hadden om alles terug te lezen”.*

In Rotterdam is door KCR, toen scholen opengingen nog een fysieke ‘Cultuurboost’ (coronaproof) aangeboden in samenwerking met enkele aanbieders. Marianne: *“Daar is echt boven verwachting aan meegedaan door scholen! Zo hadden we bijvoorbeeld circusactiviteiten op het plein. Leerlingen werden verast door een jongleer act en gingen daarna zelf aan de slag. Scholen bleken ook zin in een positieve vibe te hebben. En voor ons was het meteen een goede ‘pilot’ voor aankomend seizoen”.*

Samenwerking met aanbieders en kunstvakdocenten

Belangrijk was ook om het contact met de aanbieders te onderhouden. Vrijwel alle bemiddelaars hebben online overleggen georganiseerd waarbij vaak heel praktische werd overlegd. Ook werd het onderlinge contact tussen aanbieders gefaciliteerd.

Marianne : *“Met de aanbieders hebben we een wekelijks online koffie uurtje gehouden, eerst algemeen en daarna met een thema. De behoefte aan het onderling sparren bleek groot. De vragen en onderwerpen variëren, soms is het meer beleidsmatig: hoe gaan anderen om met inzet vakdocenten tot heel praktisch: hoe geef je kunstvakken op school op 1,5 meter. Zo had een vakdocente een rubberen ‘zwemslurf’ mee om leerlingen een hand te geven.”*

“Van elkaars creativiteit kun je natuurlijk leren, dat beaamt Gerda, we hebben een online overleg voor aanbieders georganiseerd, ook daar kwamen praktische vragen zoals hoe ga je om met het gebruik van tekenmateriaal, desinfecteer je dat of moeten ze hun eigen materialen meenemen?” Scholen in de Kunst heeft per discipline de kunstvakdocenten uitgenodigd om onderling uit te wisselen waar ze tegenaan liepen.

De bemiddelaars die werken met een Cultuurmenu hebben hun aanbieders gevraagd om mee te denken en nieuw (digitaal) aanbod te creëren. Zeker voor kunstvakdocenten die van de ene op de andere dag thuiszaten en wel doorbetaald kregen, was het fijn om ook te blijven ontwikkelen. Zo is er nieuw digitaal materiaal ontstaan.

Is het digitale aanbod een blijvend fenomeen? Tanja: *“ik denk wel dat de ogen hiervoor meer zijn geopend dan voorheen”*. Ook bij ICO staat het digitale aanbod nog op de site beschikbaar voor scholen. Janine: *“Zo zijn er energyzers voor scholen die ze kunnen gebruiken in de lessen. Gelukkig is DAF (Digital Art Factory) een onderdeel van ICO; er was veel kennis en ervaring op dit gebied. En we hebben bijvoorbeeld een digitale voorstelling aangeboden, waarbij de kinderen in 5 keer samen een voorstelling konden bekijken met een inlog.”*

Hoe ziet aankomend cultuurseizoen eruit?

Voor ICO geldt dat scholen weer meedoen met het Cultuurmenu. Janine: *“Om activiteiten toch door te laten gaan kan worden gedacht aan een “open” tent of activiteiten op het schoolplein, zo hebben wij op een school eerder ook nog lessen muziek mogen geven op een schoolplein.”*

Ook bij Cultuurschakel merken ze niet dat er veel wijzigt, wel zijn er kleine veranderingen. Gerda: *“Er zijn ideeën van musea om bezoeken te plannen met minder begeleiders of theaters die de planning wat later willen maken. Dat laten we aan de aanbieders zelf”* Voor Utrecht geldt ook dat scholen veilig vervoerd willen kunnen worden. Karen: *“scholen boeken ook de bus via Cultuur & School Utrecht en willen uiteraard dat het volgens de RIVM richtlijnen is geregeld”*.

Marianne: *“We hebben scholen aangegeven dat ze gegarandeerd iets aangeboden krijgen als een activiteit onverhoopt toch niet door kan gaan als er weer strengere maatregelen komen. Dit kan iets op school zijn, of een digitale serie. Daardoor hebben veel scholen weer meegedaan voor aankomend seizoen. Ook hebben we aanbieders gevraagd om na te denken over een plan B mocht dat door maatregelen nodig zijn. We zien dat scholen ook echt voor de inhoud kiezen in plaats van een veiligere ‘op school’ keuze, dat is fijn om te zien”*

De bemiddelaars die zowel PO als VO aanbieden zien ook dat omdat PO eerder is opgestart, zij ook veelal weer hebben ingeschreven. Bij VO ligt de dynamiek anders, daar wil soms een docent beeldend wel graag meedoen maar heeft het schoolbestuur besloten dat de eerste maanden de focus ligt op lesstof inhalen. Echter, er is nu in korte tijd alweer zoveel meer mogelijk dat bemiddelaars ook voor VO een tweede ronde inschrijvingen verwachten, net na de zomer.

Wat zijn tips?

- Dat zorgen voor een goede relatie, samenwerking met de verschillende partijen en communicatie in deze tijd, ook weer de basis is voor de toekomst
- Meteen in actie komen en overleg organiseren, het netwerk bij elkaar halen zodat juist ook hele praktische vragen aan bod komen die niet in beleidsprotocollen staan.
- De verschillende belangen goed op tafel brengen en vanuit een gezamenlijk doel samen tot oplossingen komen: scholen zijn ook gebaat bij continuïteit van kunstvakdocenten
- Er verandert zoveel in een korte tijd, blijf de behoefte van de scholen peilen, en probeer daar zoveel mogelijk flexibel op in te spelen
- Er blijkt veel online mogelijk, zowel inhoudelijk in aanbod voor scholen, als in het houden van onderling contact
- Denk buiten de lijntjes: bv Corona als inhoudelijk thema voor een programma of een grote tent waardoor activiteiten toch door kunnen gaan